

På den anden side, i en anden virkelighed

– interview med Bertil Dorch

Sidst i februar trådte Bertil Dorch tilbage som formand for DFFU efter næsten 5½ års virke. REVY satte ham stævne et sted ude i den gamle virkelighed.

”Vi kommer til at arbejde på en anden måde. Fokus ændrer sig. Brugerne opdager os lige nu, når de ikke har adgang,” siger Bertil Dorch og taler som bibliotekschefen fra SDUB i sin egen nye virkelighed. Ikke som nyligt afgået formand for DFFU.

”Hvis vi skal fungere i større grad digitalt og med social distancering, så vil open access være et svar, eller rettere en løsning til, hvordan får vi højere grad af adgang til kvalitetssikret information og viden. Det gælder også i forhold til forskningsdata. Og Digital Humanities. Hvad gør historikerne, når de ikke længere kan få adgang til deres fysiske bøger. Der er brug for biblioteker. Men på en helt anden måde.”

Det er svært ikke tale om corona, krise og nedlukning, og hvad der sker på den anden side, på en forårsdag sidst i marts. Midt i et forår helt i undtagelsens tid.

Alle landets biblioteker er fysisk blevet lukket ned 14 dage tidligere, sammen med en masse andre offentlige institutioner for at begrænse smittespredningen. Vi er mere eller mindre sat i national karantæne.

I stedet er vi blevet sendt til interimistiske arbejdspladser i hjemmekontorer på spise- og skriveborde. Ind i en virtuel verden af omfattende video-møder og nye arbejdsrutiner. En ny virkelighed.

Den gamle virkelighed er dog mindre end en måned væk. På DFFU's vinterseminar sidst i februar annoncerede Bertil Dorch, at han fratrådte med øjeblikkelig virkning, som det hedder, per den 3. marts. Efter 5 år og et par måneder i formandsstolen.

Det bliver så virkeligt på den gamle måde. Vi møder ikke hinanden via Skype eller Zoom, men som et par gengangere

Foto: Stefan Kristensen, InColor Foto

fra en ikke så fjern fortid på en bænk i Frederiksberg Have i København. Selvfølgelig siddende i fornuftig afstand af hinanden.

Ny formand til den nye strategi

Hvorfor valgte du ikke, at sidde perioden ud? Der skulle under alle omstændigheder være nyt formandsvalg på generalforsamlingen til september?

”En stor del af begrundelsen handler om strategiarbejdet.”, siger Bertil Dorch. ”Vi vedtog en ny strategi på årsmødet i september 2019. På generalforsamlingen. Den skal nu implementeres. I og med at der vil komme en ny formand til september, plus en del nye bestyrelsesmedlemmer, og at vi allerede har skiftet nogen ud allerede nu, så står vi faktisk lige om lidt, med en hel masse nye folk i foreningens bestyrelse. Jeg synes, at det er på sin plads, at de nye folk er med så tidligt som muligt til at beslutte hvordan strategiarbejdet skal gennemføres, og får indflydelse på det.”

”Hvis jeg nu var blevet siddende, ville vi være kommet relativt langt, i den proces. Hvilke arbejdsgrupper der skulle være, hvilke temaer der skal være, og så videre. Dette ville så bare blive overgivet til nogle andre fra næste år. Så jeg følte det rigtigt, at en ny formand, som måske skal fungere fire år frem, får mulighed for at være med i processen, så tidligt som muligt.”

Ville der ikke være en logik i, at den strategi som du selv og bestyrelsen har været fødselshjælper på, også blev hjulpet på vej af dig?

”Det er ikke en nem beslutning, at give slip på noget, som man har været med til at forme i en relativt lang proces. Men jeg mener, at det er vigtigt at give slip, og give god tid til de, der ønsker at involvere sig i foreningsarbejdet. At give nogen tid til at overveje at stille op til formand.”

”Der er også en grænse for, hvor længe man skal holde kontinuitet og stabilitet. Tingene skal også forandre sig, og der skal være plads til at nogen kan forandre sig. Nogen kan udvise et initiativ og tage fat i nye ting. Hvis folk

Foto: Stefan Kristensen, InColor Foto

sidder for længe i nogle roller, så låser man tingene.”

”Det synes jeg ikke, at jeg eller andre kan være bekendt. At blive siddende og fastlåse, hvad andre skal gøre i fremtiden. Vi har mistet et par bestyrelsesmedlemmer, der har været med længe. Det er faktisk hele bestyrelsen, der vil være udskiftet til september.”

”Ved at sende dette signal, at gå et halvt år før tid, så fremrykker jeg den milepæl, eller den signalfølge, som siger, at nu er måske nu, hvor nogen derude skal overveje hvad de vil. Fremfor at vente til generalforsamlingen, hvor det så kunne blive tilfældigt hvem der stiller op.”

”Det handler om at give tid til, at nogen kan tænke sig om, og blive motiveret til at føre sektoren videre som et fællesskab via DFFU.”

”Jeg blev selv valgt for en tredje 2-årsperiode, og det var ikke det, jeg som udgangspunkt havde tænkt mig. Jeg havde tænkt to perioder. Men på grund af de mange forandringer i sektoren, følte jeg at jeg burde være med til at give noget kontinuitet. Derfor stillede jeg op igen til genvalg sidst.”

”Ideelt set havde jeg overvejet ikke at genopstille sidste gang, det må have været i 2018. Men dengang var foreningen lige midt i en brydningstid. Derfor vurderede jeg, at det var vigtigt at vi beholdt kontinuitet omkring bestyrel-

sen, så vi bevarede stabilitet i en situation hvor DEFF blev nedlagt, og hele landskabet forandrede sig.”, siger Bertil Dorch og understreger, at han under alle omstændigheder ikke havde tænkt sig at stille op igen til september.

Kunne du forestille dig, at selv pege på en kandidat?

”Nej. Jeg tænker ikke, at jeg vil prikke nogen til at opstille. Men bestyrelsen tager selvfølgelig bolden op, og er meget opmærksomme på situationen.”

”Hvis man kigger på formandsskifter i foreningen, så har der været en slags praksis, en tradition, som bliver svær at videreføre nu. Så længe jeg kan huske, har det været sådan, at den afgående formand har afsøgt mulighederne for nye formænd blandt de siddende bibliotekschefer i branchen. Det er en udemokratisk måde at gøre det på. Det bliver let sådan, at nogen kender nogen, og så snakker man om det, og bliver enige om at en stiller op. Uden modkandidater.”

”Det var sådan, jeg blev rekrutteret. Det kan være godt, men det kan også lede til en turnus, hvor man kigger rundt og siger, hvis tur er det nu. Det er også længe siden, at den ene eller anden institution har stillet med en kandidat osv. Man bliver prikket, og i og med at man bliver prikket, er det måske ikke den store motivation og drive hos den der bliver formand til at sige, at jeg vil sgu noget med det her.”

Foto: Stefan Kristensen, InColor Foto

”Den situation er også svær nu, fordi landskabet har forandret sig så meget nu, at der ikke er så mange kandidater, der kan rekrutteres på den måde længe.”

På godt og ondt i formandsstolen

Når du kigger tilbage på dine knap 5½ år som formand, hvad vil du så sige, er dit stærkeste aftryk?

”Der er flere ting. Den ene ting er, at vi stadig eksisterer som forening. Fordi der er andre i sektoren, der er forsvundet i den periode. Både institutioner og organisationer. Der har været rigtig meget forandring i de sidste år. Så et eller andet sted har det været, at navigere igennem nogle ret ubekendte vande, nogle høje bølgeskulp, i en voldsom brydningstid.”

”Det at få formuleret en strategi for foreningen.”, fremhæver Dorch også, ”Hvilket ikke har været nemt. Formelt set har vi ikke haft en strategi tidligere, vi har måske nok arbejdet strategisk,

men relativt topstyret strategisk. Men nu har vi udarbejdet en strategi med medlemsinddragelse.”

”Der har også været et øget samarbejde i biblioteksvæsenet, som også har været en nødvendighed, i forhold til forandringerne. Men også en synlighed. Ud ad til mod andre, har vi været mere aktive.”

”Hidtil har vi arbejdet relativt pragmatisk i forhold til ministerier, når vi fx har deltaget i høringer. Udmeldinger omkring det ene eller anden lovgivning eller EU-spørgsmål, har vi deltaget sammen med andre partnere i væsenet, bibliotekarforbundet og Danmarks Biblioteksforening, bibliotekschefernes forening og ad den vej afstemt en fælles holdning. Som er en faglig holdning. Det er et samarbejde, vi har arbejdet meget aktivt på i de senere år.”

”Tidligere har vi, lidt frækt udtrykt, lurepasset lidt. Men det er en rolle, som man kan arbejde meget mere med.”

Modsat kan jeg spørge, hvad har ærgret dig mest i formandsstolen?

”Måske har noget at gøre med, at anerkende, at vi er en forening der er drevet af individuel engagement og indsats. Vi skal være bedre til at anerkende, og komme ud og vise og illustrere det store arbejde der foregår i form af netværksaktiviteter og de forskellige tiltag, som sker ude i foraene. At få hevet det op og være stolte af det. Uden den indsats havde der ikke været en forening. Det kunne vi godt have arbejdet mere med. Det er i hvert fald noget som ligger derude for en fremtidig formand og bestyrelse.”

Forandring i fremtiden

Hvor ser du DFFU bevæge sig hen nu? Som fratrådt og med hele sektoren der er blev forandret inden på et par år.

”Det er vigtigt at understrege, at det er en medlemsforening, der er drevet af frivillighed blandt medarbejdere ved FFU-bibliotekerne, derfor skal bestyrelsen også afspejle medlemsgrundlaget.”

En af udfordringerne lige nu, som vi også har talt meget om i bestyrelsen, det er at det har været svært at rekruttere. Både geografisk spredt og ansættelseskategorimæssigt, og det er det som er oplægget i vedtægterne.”

”Det bliver en vigtig ting at tage fat om. Vi skal udnytte rekrutteringsgrundlaget og få flere medarbejdere ind i arbejdet.”

”Dynamik og forandring er vigtigt. Det bliver svært at skabe, hvis det er de samme mennesker, der sidder på posterne hele tiden. Det gør det også svært for nye at komme ind, og være med. Foreningens ledelse kunne nemt opfattes som en lille lukket klub.”

”Vi har talt meget om, at der skal være mere tydelig biblioteksfaglig stillingtagen ud ad til. I forhold til den offentlige debat. Det har der været et stort ønske om. Men det er en svær balance også, for en forening hvor medlemmerne er medlemmer, fordi institutionerne er det. For er institutionerne så enige, og kan man som bestyrelsesmedlem i DFFU tale på vegne af sin institution?”

”Der skal være større klarhed på, hvad det vil sige at være bestyrelsesmedlem. At man faktisk er valgt som medlem, ikke fordi institutionen er medlem. Selv synes jeg, at kunne være rigtig spændende at få personlige udmeldinger fra de kommende kandidater omkring hvad de synes, omkring deres mærkesager, og for eksempel vil have særlig fokus på. Selvom DFFU selvfølgelig ikke er en fagbevægelse eller et politisk parti. I DFFU skal vi rent faktisk også lave nogle services for hinanden, skabe netværk, og skabe fælles kompetenceudvikling. Der er nogle konkrete opgaver også.”

Træder du helt ud af bestyrelsesarbejdet nu?

”Jeg har tilbudt, efter en LIBER-model, at stille mig til rådighed i en form for konsulentrolle for den nuværende bestyrelse. Hvis de vil bruge mig. Selvfølgelig ulønnet og alt mulig andet.”

”Altså at jeg kan spørges til råds, eller noget jeg kunne tage mig af i en overgangsperiode. Det gør jeg gerne. Det er sådan man har gjort i LIBER i mange år. Den afgående formand er konsulent for nye formand i næste periode. I LIBER har man altid et par konsulenter eller rådgivere med i en overgangsfase.”

Afslutningsvis, hvad skal Bertil Dorch lave frem over?

”Jeg er forholdsvis forskningsaktiv af en bibliotekschef at være. Inden for informationsvidenskab. Det får jeg mere tid til nu.”

”Som leder vil jeg også gerne skrue op for det mere regionale samarbejde, hvor vi har gang i helt konkrete tiltag. Vi bygger 3 nye biblioteker. Fælles biblioteker på eksisterende campus med forskellige samarbejdspartnere, blandt UC Syd og UC Absalon, men også Odense Centralbibliotek.”

”Men jeg vil savne de mange gode diskussioner i foreningen, men også snakken andre samarbejdspartnere. Men i SDUB er vi heldigvis stadig aktive i væsenet.”

Bertil Dorch

Kandidat i astronomi fra Københavns Universitet 1995 og ph.d. i fysik fra Niels Bohr Institutet ved samme universitet 1998.

Bibliotekschef for Syddansk Universitetsbibliotek (fra 2013) under SDU.

Tidligere forsker ved det Kgl. Svenske Videnskabsakademi 1999-2002 og Niels Bohr Institutet 2002-2011, senest som adjungeret lektor.

Forskellige ansættelser ved Det Kongelige Bibliotek / KUBIS 2005-2013, som forskningsbibliotekar, seniorforsker, sektionsleder, centerleder og chefkonsulent.

Formand for Danmarks Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbiblioteker (DFFU), 2014-2020, og bl.a. medlem af bestyrelsen for LIBER og DEFF-styregruppen under Kulturministeriet.